Países Bajos

Op deze pagina vindt u een overzicht van de rechterlijke organisatie in Nederland.

Organisatie van justitie - rechtssystemen

Beheer van de rechtbanken

De **Raad voor de rechtspraak** maakt deel uit van de rechterlijke organisatie, maar spreekt zelf geen recht. De Raad heeft voor een aantal taken de verantwoordelijkheid overgenomen van de minister van Justitie. Deze taken op het gebied van bedrijfsvoering omvatten de verdeling van financiële middelen, het toezicht op het financieel beheer, het personeelsbeleid, ICT en huisvesting. De Raad ondersteunt de gerechten bij de uitvoering van hun taken op deze gebieden. Daarnaast heeft de Raad als taak de kwaliteit van de rechterlijke organisatie te verbeteren en te adviseren over nieuwe wetgeving die gevolgen heeft voor de rechtspraak. Bovendien treedt de Raad op als woordvoerder van de rechtspraak in het maatschappelijke en politieke debat. De taken van de Raad hebben betrekking op de bedrijfsvoering (in de ruimste zin van het woord), begrotingszaken en de kwalitatieve aspecten van de rechtspraak.
De Raad heeft een centrale rol bij de voorbereiding, uitvoering en verantwoording van de financiering van de rechterlijke organisatie. De financiering is gebaseerd op een door de Raad beheerd werklastmeetsysteem. Hij stimuleert de ontwikkeling van operationele procedures voor de dagelijkse bedrijfsvoering van de gerechten en ziet toe op dit proces. Zijn specifieke taken in dit verband zijn personeelsbeleid, huisvesting, ICT en externe aangelegenheden. De Raad heeft een aantal formele wettelijke bevoegdheden op basis waarvan hij deze taken mag verrichten. Zo is de Raad bijvoorbeeld bevoegd om bindende algemene aanwijzingen te geven op het gebied van de bedrijfsvoering, hoewel hij bij voorkeur zo weinig mogelijk gebruik maakt van die bevoegdheid.
De Raad is verantwoordelijk voor de werving, selectie en opleiding van rechterlijke en gerechtsambtenaren. Hij voert deze taken uit in nauw overleg met de raden van de gerechten. De Raad heeft een belangrijke stem bij de benoeming van leden in deze raden.
De taak van de Raad op het gebied van de kwaliteit van de rechtspraak behelst de bevordering van de uniforme rechtstoepassing en de vergroting van de juridische kwaliteit. Vanwege het raakvlak met de inhoud van de rechtspraak heeft hij hier geen dwingende bevoegdheden.
De Raad heeft ook een algemene adviesfunctie. Hij adviseert de regering over nieuwe wetgeving die gevolgen heeft voor de rechtspraak. Hierbij vindt voortdurend overleg plaats met de raden van de gerechten.
Hoewel de Raad over formele bevoegdheden beschikt, moet de relatie tussen de Raad en de gerechten niet als een hiërarchische relatie worden gezien. Zijn primaire doelstelling is om de gerechten te ondersteunen in de uitoefening van hun taken. Om die taakvervulling goed te laten verlopen, voert de Raad regelmatig overleg met de presidenten van de rechtbanken, de directeurs bedrijfsvoering, de sectorvoorzitters en het College van afgevaardigden (een adviesorgaan dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de gerechten).

Soorten rechtbanken - korte beschrijving

Rechtbanken

Nederland is verdeeld in 11 arrondissementen, die elk hun eigen rechtbank hebben. Onder elke rechtbank valt een aantal kantonlocaties. De rechtbank omvat minimaal vier sectoren. Hiertoe behoren in alle gevallen de sector bestuursrecht, de sector civiel recht, de sector strafrecht en de sector kanton. Familie- en jeugdzaken vallen vaak onder een aparte sector, zoals soms ook het geval is met vreemdelingenzaken. Het is aan het bestuur van het gerecht om hierover te beslissen.

Sectoren

Kanton

Voor gewone burgers is het relatief eenvoudig om hun zaak te laten behandelen in de sector kanton. Behandeling in deze sector betekent dat zij zelf hun zaak mogen bepleiten en geen advocaat hoeven in te schakelen die hen in rechte vertegenwoordigt. Op het gebied van het civiel recht behandelt de kantonrechter alle huur-, huurkoop- en arbeidszaken, evenals geschillen omtrent vorderingen tot 25 000 EUR.
Op strafrechtelijk gebied behandelt de kantonrechter alleen lichte strafzaken (overtredingen). Vaak zijn dit zaken waarin de politie of de officier van justitie een schikking heeft voorgesteld. Indien de beschuldigde weigert met het voorstel akkoord te gaan, komt de zaak voor de kantonrechter. Gewoonlijk doet de kantonrechter onmiddellijk na de zitting uitspraak.

Strafrecht

De rechters in de sector strafrecht behandelen alle strafzaken die niet voor de kantonrechter komen. De behandeling kan plaatsvinden in enkelvoudige kamers, dan wel in meervoudige kamers met drie rechters. De meervoudige kamer behandelt de meer gecompliceerde zaken en alle zaken waarvoor de officier van justitie meer dan een jaar gevangenisstraf eist.

Civiel recht / familie

De sector civiel recht behandelt ook zaken die niet specifiek zijn toegewezen aan de kantonrechter. Meestal oordeelt een enkelvoudige rechter in deze zaken, maar ook op dit terrein zijn er meervoudige kamers met drie rechters voor de behandeling van de meer gecompliceerde zaken. Een aantal rechtbanken kent een aparte sector voor familie- en jeugdzaken: dit is het geval als dergelijke zaken zich veelvuldig voordoen.

Bestuursrecht

Op slechts enkele uitzonderingen na dienen bestuursrechtelijke geschillen altijd voor de rechtbank; vaak wordt de behandeling door de sector bestuursrecht voorafgegaan door een bezwaarprocedure bij de bestuurlijke instanties. Gewoonlijk dienen deze zaken voor de enkelvoudige rechter, maar ook in dit geval kan de rechtbank besluiten drie rechters aan te wijzen als het om een gecompliceerde zaak gaat of een zaak waarbij fundamentele kwesties in het geding zijn. Als de desbetreffende rechtbank geen aparte sector heeft voor de behandeling van vreemdelingenzaken, worden deze afgehandeld door de sector bestuursrecht of een afdeling daarvan. Het beroep in ambtenarenzaken en zaken betreffende sociale zekerheid is een aangelegenheid voor een speciale beroepsinstantie – de Centrale Raad van Beroep – en, in de meeste andere zaken, voor de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Gerechtshoven

De 11 arrondissementen zijn ondergebracht in vier ressorten, de werkgebieden van de vier gerechtshoven: Den Haag en Amsterdam, Arnhem-Leeuwarden en ‘s-Hertogenbosch. Op het gebied van strafrecht en civiel recht behandelen de raadsheren van de gerechtshoven uitsluitend zaken waarin hoger beroep is ingesteld tegen de uitspraak van een rechtbank. Het gerechtshof buigt zich opnieuw over de feiten van de zaak en komt tot zijn eigen bevindingen. In de

meeste gevallen kan de beslissing van het gerechtshof worden aangevochten door in cassatie te gaan bij de Hoge Raad der Nederlanden. Naast straf- en civiele zaken behandelt het gerechtshof ook alle beroepen tegen belastingaanslagen.

Speciale rechtbanken

De **Centrale Raad van Beroep** is een beroepsinstantie die zich voornamelijk bezighoudt met ambtenarenzaken en zaken op het gebied van sociale zekerheid. Op deze terreinen is het de hoogste rechterlijke instantie. De Centrale Raad van Beroep is gevestigd in Utrecht.

Het **College van Beroep voor het bedrijfsleven** is een speciaal bestuursrechtelijk college dat oordeelt over geschillen op het gebied van sociaaleconomisch bestuursrecht. Daarnaast is het College de hoger-beroepsinstantie voor bepaalde wetten, zoals de Mededingingswet en de Telecommunicatiewet. Het College is gevestigd in Den Haag.

Hoge Raad

De in Den Haag gevestigde Hoge Raad der Nederlanden onderzoekt of de lagere rechter bij de totstandkoming van diens beslissing het recht juist heeft toegepast. Daarbij staan de feiten van de zaak zoals vastgesteld door de lagere rechter niet meer ter discussie. Het beroep in cassatie speelt een belangrijke rol in de bevordering van de rechtseenheid.

Juridische gegevensbanken

Verdere informatie kunt u vinden op de website voor de rechterlijke organisatie in Nederland.

Jurisprudentie is te vinden in een gezamenlijke uitsprakendatabank.

Is de toegang tot deze gegevensbanken kosteloos?

Ja, de toegang is **kosteloos**.

Gerelateerde links

Rechtspraak

Laatste update: 27/03/2023

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.